

Uchwała z dnia 8 marca 2001 r., III CZP 2/01

Przewodniczący Sędzia SN Mirosława Wysocka (sprawozdawca)

Sędzia SN Tadeusz Domińczyk, Sędzia SA Hanna Małaniuk

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Marii S.-Ł. przeciwko Barbarze W. o rozwiązanie najmu i opróżnienie lokalu mieszkalnego po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 8 marca 2001 r., przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jana Szewczyka, zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 22 grudnia 2000 r.,

„Czy apelacja w sprawie z powództwa z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z dnia 16 września 1998 r., Nr 120, poz. 787 – jedn. tekst zm. Dz.U. z 1998 r., Nr 162, poz. 1119) podlega wpisowi stałemu przewidzianemu w § 7 ust. 1 pkt 3 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.)?”

podjął uchwałę:

Wpis od apelacji w sprawie o rozwiązanie najmu i nakazanie przez sąd opróżnienia lokalu (art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych, jedn. tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 120, poz. 787 ze zm.) nie jest wpisem stałym przewidzianym w § 12 ust. 1 pkt 2 w związku z § 7 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.).

Uzasadnienie

Przedstawione przez Sąd Okręgowy w Krakowie zagadnienie prawne wyłoniło się w sprawie o rozwiązanie najmu i nakazanie przez sąd opróżnienia lokalu, na podstawie art. 33 ustawy z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali mieszkalnych i

dodatkach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. 1998 r. Nr 120, poz. 787 ze zm. – dalej "u.naj.lok."). Apelacja wniesiona w tej sprawie przez adwokata nie została opłacona wpisem stałym, przewidzianym w przepisie § 12 ust. 1 pkt 2 w związku z § 7 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.), co – w wypadku uznania, że przepis ten stanowi podstawę ustalenia wpisu w sprawie niniejszej – prowadziłoby do jej odrzucenia na podstawie art. 17 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 24, poz. 110, ze zm. – dalej "u.k.s.c."). Wątpliwości Sądu Okręgowego wiążą się ze szczególnym charakterem wpisu stałego, a także z charakterem powództwa opartego na art. 33 ust. 1 u.naj.lok., które obejmuje dwa żądania – rozwiązania najmu i nakazania opróżnienia lokalu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przewiduje trzy rodzaje wpisów: stosunkowy – jako zasadę, oraz stały lub o określonej dolnej i górnej granicy, jeżeli przepis tak przewiduje (art. 29). Wysokość wpisów oraz rodzaj spraw, w których pobiera się wpis inny niż stosunkowy, określane są w wydawanych na podstawie ustawy rozporządzeniach (obecnie w rozporządzeniu z dnia 17 grudnia 1996 r.). Ze sformułowania art. 29 u.k.s.c. wynika wyraźnie, że wpis stały oraz wpis o określonej dolnej i górnej granicy mają charakter wyjątkowy wobec wpisu stosunkowego, co oznacza, że przepisy, które je przewidują, muszą być wykładane ściśle. Ma to szczególne znaczenie w odniesieniu do wpisu stałego, ze względu na poważne skutki, jakie ustawa o kosztach wiąże z jego niewniesieniem (art. 17 u.k.s.c.). Trafnie uznał Sąd Okręgowy, że określenie właściwego wpisu w rozpoznawanej sprawie powinno być dokonane przy zastosowaniu ścieśniającej wykładni przepisów przewidujących wpis stały.

W sprawach z zakresu prawa cywilnego rozpoznawanych w procesie wpis stały od pozwu pobiera się na podstawie § 12 rozporządzenia o wpisach, który w ust. 1 pkt 2 wymienia sprawę „o opróżnienie lokalu mieszkalnego”; taki wpis pobiera się także m.in. od apelacji (§ 7 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia o wpisach). Przedmiot sprawy został w wymienionym przepisie wyraźnie określony, co przy uwzględnieniu przedstawionego na wstępie założenia interpretacyjnego oznacza, że wpis ten pobiera się jedynie od pozwu (apelacji) w takiej – i tylko w takiej – sprawie. Ocena, czy pozew (apelacja) podlega opłacie stałej przewidzianej w

omawianym przepisie jest tym samym bezpośrednio uzależniona od ustalenia, czy są to pisma w sprawie o opróżnienie lokalu mieszkalnego.

Artykuł 33 ust. 1 u.naj.lok. dotyczy powództwa o rozwiązanie najmu i nakazanie przez sąd opróżnienia lokalu z ważnych przyczyn, innych niż określone w art. 32. Przepis art. 33, odmiennie niż przepisy poprzedzające, nie upoważnia wynajmującego do wypowiedzenia najmu, lecz jedynie do wytoczenia powództwa w nim przewidzianego. Charakter tego powództwa był przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego na tle art. 393 pkt 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2000 r. (postanowienie z dnia 12 sierpnia 1997 r., III CZ 50/97, OSNC 1998, nr 1, poz. 14). Sąd Najwyższy wskazał, że ze względu na prawnokształtujący charakter powództwa o rozwiązanie najmu, spełniającego zasadniczą rolę wobec żądania nakazania opróżnienia lokalu, sprawę o rozwiązanie najmu i nakazanie przez sąd opróżnienia lokalu należy traktować jako sprawę w jednym przedmiocie, która zatracą charakter sprawy o świadczenie, choć obejmuje żądanie opróżnienia lokalu.

Tak samo trzeba ocenić charakter powództwa dochodzonego w niniejszej sprawie. Niejednorodny charakter uprawnień, na który – jeszcze na tle art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. – Prawo lokalowe (jedn. tekst: Dz.U. z 1987 r. Nr 30, poz. 165 ze zm.) – zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 28 września 1994 r., III CZP 122/94 (OSNC 1995, nr 2, poz. 31), nie sprzeciwia się przyjęciu ich integralnego związku, gdy stają się przedmiotem powództwa opartego na art. 33 u.naj.lok. Powództwo oparte na tej podstawie jest także, ale nie tylko, powództwem o nakazanie opróżnienia lokalu. To stwierdzenie prowadzi do konkluzji, że powództwo „o rozwiązanie najmu i nakazanie przez sąd opróżnienia lokalu” nie jest powództwem „o opróżnienie lokalu mieszkalnego”, a jedynie o takim jest mowa w § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia o wpisach. Brak jest zatem podstaw, aby wpis od pozwu (apelacji) w takiej sprawie uznać za wpis stały przewidziany w wymienionym przepisie. Stwierdzenie to wyczerpuje zagadnienie przedstawione do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Odnosząc się do wypowiedzi Sądu Okręgowego zawartej w uzasadnieniu postanowienia, należy ponadto wskazać, że brak jest podstaw do odpowiedniego stosowania § 12 ust. 1 pkt 2; w omawianej kategorii spraw zastosowanie będą tu miały zasady ogólne.

Wobec tego, że omawiane zagadnienie jest istotne z punktu widzenia stosowania art. 17 u.k.s.c., warto przypomnieć, iż także wówczas, gdy pismo

sporządzone przez adwokata dotyczy żądań podlegających opłatom różnego rodzaju, w szczególności opłacie wpisu stałego i stosunkowego, przepis art. 17 nie może mieć zastosowania do całego pisma. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 9 października 1997 r., I CZ 122/97 (nie publ.) – podtrzymując w ten sposób stanowisko wyrażone w uchwale z dnia 13 października 1971 r., III CZP 62/71 (OSNCP 1972, nr 6, poz. 100) – w takiej sytuacji, wzywając adwokata do uiszczenia wpisu stosunkowego, przewodniczący powinien jednocześnie wezwać go do uiszczenia opłaty stałej i zażądać łącznej kwoty z tytułu obu wpisów. (...)

Mając na względzie przedstawione argumenty, Sąd Najwyższy – na podstawie art. 390 k.p.c. – rozstrzygnął zagadnienie prawne, jak w uchwale.